

Corsendonk® bier

Pater zacht en donker

Agnus pittig en blond

P208832
ISSN 0779-5785
Trimestrieel tijdschrift
28ste jaargang
april- mei - juni 2009

v.u.: Roger Van Mierlo
Draaiboom 4
2360 Oud-Turnhout

Kantoor van afgifte : 2360 Oud-Turnhout

VOOR AL UW FEESTEN

ALTA RIPA

Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/45.01.01

VERZEKERINGSKANTOOR

JAN AERTS

ALLE VERZEKERINGEN

Kerkstraat 27 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/42.30.92

© **CORSENDONCA** : Alle artikels overgenomen uit ons driemaandelijks tijdschrift moeten de vermelding "Uit Corsendonca" dragen, met de jaargang, nummer, pagina en de naam van de auteur.

Omslag: Ivo Van der Steen als Tempelier naar aanleiding van 150-jaar Oud-Turnhout

CORSENDONCA

Voorwoord

In het thema **150 jaar Oud-Turnhout** is het scholenproject "150 Jaar Oud Turnhout" klaar.

Tijdens de week van maandag

11 tot en met vrijdag 15 mei zal het centrum het bezit worden van de Oud-Turnhouste kleuters en de leerlingen van het 1ste en 2de leerjaar.

Onze medewerker Raf Wils heeft zij vroeger opgedaan onderwijzerstalent laten gelden voor deze toch wel zeer geslaagde activiteit. De kleuters brengen een bezoek aan het gemeentehuis en luisteren er naar een verhaal over ons dorp. Vervolgens worden ze met een treintje doorheen de gemeente gebracht. Om dit geheel wat speels te maken kunnen de kinderen zich ook verheugen op volksdansen.

In de week van 9 juni komen de 2de en 3de graad aan de beurt. Zij krijgen net zoals de kleuters op hun niveau een stukje geschiedenis van ons dorp. De schilderswandeling is een deel van dit project.

In het **Hofke van Chantraine** liep van **9 tot 24 mei 2009 de groepstentoonstelling** van Thea de Groot, Marleen van Ravenstein, Gerry Van Denken, Trix Lusse en Bas van Hoppe. Een diverse tentoonstelling met glaskunst, keramiek, monumentale kunst en textiel.

Het driedaagse Muziekfestival "**Goezot in 't Hofke**" loopt op **5, 6 en 7 juni**, drie dagen met een andere uitvalshoek. Omdat Goezot zijn 10 jarig bestaan viert, belooft dit festival iets speciaals te worden. Noteer alvast deze data in uw agenda.

CORSENDONCA

Nog nieuws uit het **Hofke van Chantraine**.

Tentoonstelling door Tinne Raeymaekers van 4 juli tot en met 2 augustus 2009.

Met de tentoonstelling van Tinne Raeymaekers wil het Hofke tegemoetkomen aan haar missie om jonge plaatselijke kunstenaars een kans te geven om tentoon te stellen.

Tinne Raeymaekers is derdejaarsstudente schilderkunst aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen.

Haar werk toont de vergankelijkheid van het natuurlandschap en huizen die als het ware mee in dat vergankelijke worden gesleurd. Deze zijn grotendeels figuratief. Zowel huis als natuur tracht ze even tastbaar weer te geven met daarop af en toe een detailprojectie van de modernere architectuur. Een projectie in strakheid. Door het landschap te confronteren met deze strakheid toont het net nog iets kwetsbaarder. De projectie is een overblijfsel van een uit elkaar gehaald beeld. Soms blijft dat overblijfsel herkenbaar, soms wordt het helemaal iets anders. Door deze projectie krijg je ook wel eens een andere kijk op het gehele werk en ze zorgt voor een meerwaardige dimensie.

Huizen die op het eerste zicht eenzaam tonen zie je in haar schilderijen één worden met de natuur. Zonder elkaar zijn ze minder, met elkaar zijn ze meer. Ze vullen elkaar als het ware aan. Wat het ene te kort heeft kan aangevuld worden met het andere.

Tinne houdt het meest van sneeuwlandschappen. Een wit verstilde schoonheid. Ze lijken nog kwetsbaarder dan een niet besneeuwd landschap en maken een bepaald gevoel bij haar los. Een gevoel dat haar liefde voor vergankelijkheid aantoont, liefde voor het moment, het nu. Door de sneeuw wordt de natuur opvallender, omdat het maar een moment is. Een plotse verandering doet opmerken.

CORSENDONCA

Enerzijds heeft haar werk iets zichtbaar en tastbaar, anderzijds heeft het ook een schadelijke kant die erg kwetsbaar aanvoelt. Rust tegenover verwarring. Een schilderij in zijn geheel bekeken krijgt door de verschillende confrontaties soms iets mysterieus.

Neem alvast een voorsmaakje op www.artoftien.be

Openingsuren:

De tentoonstelling is vrij toegankelijk:

- Dinsdag tot en met donderdag van 13.00 tot 16.00 uur, maandag en vrijdag gesloten
- Zaterdag, zondagen en 21/7 van 13.30 tot 17.00 uur

Hofke van Chantraine, tentoonstelling, 'Allemaal Anders'
Rieky Smits, Paula Verbijlen, Henny Michielse en Annie Dockx.
28 augustus tot en met 6 september 2009.

Annie Dockx (Oud-Turnhout), Henny Michielse (Hapert), Rieky Van de Wal (Bladel) en Paula Verbijlen (Retie) volgden de opleiding keramiek aan de Academie van Arendonk. Annie specialiseerde zich verder in beeldhouwen aan de Academie in Turnhout en Rieky volgde nog een opleiding schilderen aan de Academie in Arendonk. Henny en Paula bleven trouw aan de keramiek. Ieder zocht zijn eigen weg en persoonlijke invulling, wat u in de grote verscheidenheid van de kunstwerken kunt zien. Met zijn vieren komen ze nog steeds maandelijks samen om te werken en elkaar te stimuleren.

In 2009 zijn ze tien jaar afgestudeerd, een mooie gelegenheid om nog eens samen tentoon te stellen.

Zondag 14 juni 2009 is het "**Heemdag van Heemkunde Gouw Antwerpen**". Al onze leden worden uitgenodigd die dag deel te nemen aan onze schilderswandeling. Onze wandeling vertrekt te

CORSENDONCA

14 uur aan het hofke van Chantraine. De wandeling gaat langs Sohie, Surinx, Claesen, Waterschoot en Melis, allen schilders verbonden met ons dorp. Ook de dag van vandaag kan je in ons landschap sporen vinden die deze schilders voor ons hebben nagelaten. De initialen "ES" boven in het ijzersmeedwerk aan de woning van Eugeen Surinx bijvoorbeeld. Tijdens de wandeling geven wij u de sporen uit het verleden. Zeker de moeite waard; noteer in uw agenda: zondag 14 juni, 14 uur.

Zondag 28 juni 2009 te 16 uur. Onze heemkundekring zal de gemeenteraad van precies 150 jaar geleden terug in leven roepen. Het is die dag op hetzelfde uur dat onze gemeente zelfstandig is geworden. Met onze eigen mensen brengen wij deze gemeenteraad terug tot leven.

Hierop is iedereen welkom. Plaats van het gebeuren: gemeentehuis Oud-Turnhout.

Jan Sels
voorzitter

CORSENDONCA

Het stond in de Gazet

Op zaterdag 10 februari 1776 raasde er omstreeks 15 uur een zware storm over ons dorp, deze was zo heftig dat de toren van de Sint-Bavokerk werd geblazen, en het kerkschip erg werd beschadigd. Ook heel wat woonhuizen deelden in de brokken. Voorjaarsstormen zijn van alle tijden, ook in 1858 was het weer prijs.

Algemene nieuwstydingen.

Turnhout. – Maendag nacht heeft over deze stad een hevige storm gewoed. De wind stak om twee ure op en heeft met toenemend geweld aengehouden tot tegen den morgen.

Onderscheidene onheilen zyn ter onze kenning gekomen. De schaepstal van pachter Schillebeeckx, te Corsendonck, onder Turnhout, is ingestort en 23 schapen zyn er dood gebleven.

Te Rhode, ook onder Turnhout, is het huis van Hendrick van Gestel neergestort. Gelukkiglyk had de pachter het ongeluk vermoed, en had hy by tyds met zyn vee het huis verlaten.

Te Arendonck zyn twee stallingen, onlangs nieuw opgerigte, toebehoorende aen de nyverheids- en landbouw maetschappy, en staende op de watering van 300 hektaren, door den storm omver gerukt. Eene koe is gedood en 36 zyn er zwaer gekwetst. Vier dienstboden bekwamen ligte wonden by het instorten dezer gebouwen.

Later is nog eene beest gestorven, doch men heeft de hoop van er voort maer weinig meer te verliezen, ofschoon velen eene lange behandeling zullen noodig hebben, uit hoofde der zware wonden die zy bekwamen. Het verlies aen vee zal in verre zoo groot niet zyn als men reden had van te denken. Het zieke vee geniet de beste zorg.

CORSENDONCA

Voorts werden wel 400 huizen in de gemeente beschadigd. Men rekent het verlies op 45.000 fr.

(De Kempenaar 13 maart 1858.)

Pachter Matthijs Schillebeeckx woonde met zijn vrouw Maria Theeuws en hun 6 kinderen op de Grote Bremelshoeve. Tot aan zijn overlijden in 1877 is hij pachter van deze grote boerderij geweest.

Hendrick Van Gestel was vier jaar eerder weduwnaar geworden, maar terug hertrouwd met Maria Vervecken. Behalve landbouwer was hij ook herbergier op het Smeel te Rhooide.

Marc Berrens

Koopdag van

H A V E ,

TE OUD-TURNHOUT.

De notaris **Dierekx**, te Turnhout, zal namens de kinderen Wilb. Hens, op het Kuileind, te Oud-Turnhout, publiek verkoopen :

Alle hunne **have** en **meubelen**. tafels, stoelen, kas, kisten, stand, zaenvat, kuipen, alle tin, koper, marmitten, ketels, kar, ploeg, egge, 1 koei, 5.000 kilos rogge strooi en 1.000 kilos havere strooi, en andere voorwerpen.

De verkoop zal geschieden op maandag aenstaende, 's morgens om 9 ure. (86)

CORSENDONCA

Ten huize van ..... Jos Swaans

Jos Swaans werd geboren op 26 maart 1915 te Oud-Turnhout – Oosthoven, hij is overleden op 25 januari 2004 te Turnhout. Hij is de zoon van Henri Swaans en Theresia Smets, hij trouwde met Elisa Broeckx.

Alweer tien jaar geleden waren Roger Haeseldonckx en Rudy Cornelis te gast bij Jos Swaans voor een interview. Zoals gemeld is spijtig genoeg Jos overleden op 25 januari 2004. Uit erkentelijkheid wensen wij toch een overzicht te geven van het interview. Jos was in Oosthoven een zeer opmerkelijk en actief persoon. Hij zette zich veelal onbaatzuchtig in voor de medemens.

Jos geeft een overzicht van zijn goed gevuld leven .

Ik ben geboren in de Kuiltjesstraat, op de hoek van de Kuiltjesstraat en de weg welke loopt naar het bos, waar nu de families Van Miert wonen. Wij waren thuis met tien, hiervan zijn er wel drie vroeg gestorven. Zes jongens en een meisje bleven over. Die tijd gebeurde het nog meer dat er kinderen jong stierven. Wij hebben zelf vijf kinderen, vier jongens en een meisje.

Ik ben in Oosthoven naar school gegaan, naar de jongensschool, tot mijn veertien jaar. Zoals velen toen, ben ik van mijn veertien jaar gaan werken. Ik heb dan één jaar gewerkt op het cementfabriek, CBR. Er was daar ook een onderafdeling van het steenfabriek,

CORSENDONCA

daar ben ik begonnen. Ik moest er de stenen naar de logies rijden. Aan de logies stonden de gammers, om de stenen in de logies te plaatsen, zodat de stenen konden drogen. In de winter moesten wij daar doppen, omdat er dan geen stenen gemaakt werden. In die tijd begon ook pannenfabriek TUCA. Om niet te moeten doppen ben ik dan daar werk gaan vragen. Ik mocht er dadelijk beginnen, en daar heb ik dan tien jaar gewerkt. In het begin stond ik op een grote zolder. De pannen kwamen van de pres en wij moesten deze weg steken in een kast voor te drogen. Op de pannen zaten plankjes, en deze moesten wij er af trekken. De pannen gingen dan heel het fabriek rond tot aan de oven beneden. Dan werden ze in de oven gezet. Toen ik zeventien was, ben ik in de oven gegaan om de pannen in te zetten. Dat heb ik gedaan tot in het jaar 1942.

Dan was er een examen voor gevangenisbewaker, en de leider van de kajotters zegde dan : "Jos, hier moet ge aan mee doen, dan zijt ge zeker van werk in de oorlog". Want in de oorlog werden de jongemannen opgepakt, wanneer ze zonder werk vielen. Dan moest ge naar Duitsland gaan werken. Ik was er eerst niet erg voor, ik heb me laten ompraten, en ben dan naar Brussel gegaan om mijn examen te doen.

Op zeker ogenblik krijg ik dan bericht om te beginnen in WORTEL Kolonie. Ik ben dan naar directeur Van Tichelen van de Tuca gereden. Ik zegde hem dat ik als gevangenisbewaarder kon beginnen. Hij gaf me de raad om het aan te pakken, omdat ze zonder kolen zouden vallen, en ik aan de dop zou geraken, en naar Duitsland zou moeten. Ik ben dan begonnen in Wortel, daar heb ik dan twee jaar gewerkt. Ik stond daar in de keuken als gewone gevangenisbewaarder. Dan ben ik overgeplaatst naar Merksplas, daar heb ik ongeveer twintig jaar gewerkt. Ik heb daar een zestal jaren gewerkt als bewaarder, en ben dan naar de keuken gegaan. Na twintig jaar Merksplas, werd ik het beu altijd zo ver met de fiets.

CORSENDONCA

Tijdens een ijsgang ben ik dan nog eens goed gevallen, en moest ik van mijn vrouw overplaatsing naar Turnhout aanvragen. Ik ben dan overgeplaatst naar Turnhout, en ben daar dan gebleven tot mijn 65 jaar. De directeur van Turnhout vroeg aan mij om op de afdeling van de geïnterneerden, de ontoerekenbaar verklaarden, te staan. Ik kende dat werk al, en heb het dan ook gedaan.

Jos was ook zeer actief in het verenigingsleven, kajotters, kwb.

Ik ben bij de kajotters in Oosthoven gegaan toen ik vijftien jaar oud was. Jef Leppens zat op "De Bond" en die komt op zeker moment naar mij, met de vraag om in Oosthoven de kajotters op te richten. Jef leppens was de vader van Louis Leppens, die onderwijzer was. Wij zijn dan met vijf of zes man samen gekomen. Wij hebben dan de kajotters van Oosthoven opgericht. Dat gebeurde in de parochiezaal, het was samen met Jef Leppens, mijn broer Louis, Jan Segers, Willem Segers, René Hermans en ik dacht nog Broeckx Gust en Meester Jonkers. Dat was de man in Oosthoven in die tijd. Later floreerde dat heel goed, want al die jonge gasten van Oosthoven kwamen naar de kajotters.

In die tijd was dat nog meer op godsdienst gericht. Er waren regelmatig vergaderingen , met de bond en studiekringen, er was altijd wel iets te doen. Eens hadden wij een studieweek, in Mechelen geloof ik. Op zeker moment begon Jefke De Schuitelaar, de algemene voorzitter van de kajotters, die begon in het Frans te spreken, hij was een Brusselaar. Meester Jonkers stak zijn hand op en vroeg het woord en zegde dat wij in Vlaanderen waren en dat wij wensten om in onze taal aangesproken te worden. Meester Jonkers werd verzocht om de zaal te verlaten. Twee of drie man zijn naar hem toe gegaan en vroegen hem om naar buiten te gaan.

CORSENDONCA

Enkele dagen nadien kreeg hij bericht dat hij geen lid meer was van de KAJ. Wij hebben dan met heel het bestuur ontslag genomen. Dan hebben wij vanuit het bestuur, een tiental personen, een toneelvereniging gesticht en zijn wij toneel beginnen te spelen, de toneelvereniging noemde "Het Daget".

Als we daar goed en wel mee bezig waren, zijn we ook met de KWB begonnen. Volgens mij was dat in 1942 of 1943, ik kan het niet juist zeggen wanneer. Ik kwam dan bij de pastoor en toen kwam ook Fonske Van Loon, Sooi Dierckx van de Steenweg op Ravels en Jan Matthe. De pastoor legde dan uit wat de KWB was. Wij zijn dan gestart en dan zijn er wijkmeesters bij gekomen, Sus Bayens en Jef Leppens, den dikken lep noemden ze hem, Sus Brijs, Fons Dijckmans en nog anderen die ik niet meer ken. De eerste voorzitter was Fons Van Loon, die later burgemeester werd, ik was de secretaris en schatbewaarder. Af en toe was er een koffie, dat was om bijeen te komen en te babbelen. Wij speelden ook toneel en de zaal zat altijd stampvol, wij maakten dan veel leden. De mensen hadden niets, en er was niet veel te doen. In die tijd was het het nog meer op godsdienst gericht. Als het processie was deed heel de bevolking mee. Ge kunt dat niet vergelijken met nu, er waren toen hoop en al tien socialisten.

Wij kregen van de bond een leiding en kwamen elke maand bijeen, dat was in de oude parochiezaal. In het midden van de zaal stond een grote kolomstoof, dat trok er langs alle kanten. Van voor zou je verbranden en vanachter zou je bevriezen.

Als dat een jaar of twee bezig was, kwam de Peeters weer af, want de BAC zou opgericht moeten worden. Niemand was kandidaat, en hij stelde aan mij de vraag. Ik zegde hieraan begin ik niet. Na lang gepraat ben ik er dan toch mee begonnen. De mensen kwamen dan sparen, in het begin was dat in de zaal. De mensen vroegen dan om dit bij mij thuis te komen doen. Toen woonde ik aan de boemlala,

CORSENDONCA

de Ravelse steenweg, op de splitsing van de Oosthovensesteenweg. Ze kwamen dan naar mij thuis om te sparen. Ze mochten komen wanneer ze wilden en als ik thuis was, hielp ik hun. Dat heeft steeds goed gegaan, maar het waren wel kleine bedragen. Ik heb dat toen gedaan tot wij getrouwd waren, en we hier in de Messestraat zijn komen wonen. Rik Van de Ven heeft dat toen over genomen. In die tijd was het wel uit idealisme, ge trok er geen cent voor. Nu is dat wel anders.

Jos stond mede aan de wieg van de voetbal van Oosthoven.

Als jonge gasten gingen wij altijd sjotten in de Kuiltjesstraat. We hadden wat palen in de grond geslagen voor een goal. Jef Dresselaerts die woonde daar bij ons en daar was ook een grote open plek met een schuurke. De deur van de schuur was onze goal en daar gingen wij altijd sjotten. Tot op een keer dat wij zegden: "willen wij eens een ploeg oprichten". Dat was toen met mij, onze Louis, Jef Dresselaerts, Fons Hildegards, dat was zo een kringetje in de Kuiltjesstraat, nog Jan Segers van de Ravelsesteenweg. Als kleuren gebruikten wij mauve-wit, de eerste voorzitter die wij kozen was René Peeters, die woonde toen in de Spil. Wij hebben dan voetbal gespeeld tegen Oosthoven zelf, de Polderstraat. Daar kwamen altijd spelers bij en de jongsten vielen af. In het begin waren het allemaal vriendenmatches, later is er dan de Vlaamse Voetbalbond gekomen. Toen die tijd waren hier achter veel ploegen. Ge had de Kempische Ster, Alberta, Kastelein, De Voorzorgstraat, het Heibloemeke. Ge had langs alle kanten voetbalploegen. Het heeft enkele jaren geduurd voor we ons plein hadden. De vriendenmatches die wij speelden was op de Broederspleinen. Later vonden wij een stuk grond dat braak lag, achter de Heihuiskens, dat was ons eerste voetbalplein, wij huurden dit plein. Later schoven

CORSENDONCA

wij op met het plein naar een stuk grond van Jan Van Campenhout, die had een café op de Ravelsesteenweg. Die noemde men Jan de Pimp.

Wij moesten ons daar dan uitkleden in een varkenshok en tegen de muren waren planken geslagen met nagels om onze kleren aan te hangen. Op de grond lagen enkele planken om onze schoenen aan te doen. Als we gedaan hadden met voetballen moesten wij ons wassen in een teiltje water en op het laatste plaatsten wij onze voeten in het teiltje. Daar hebben wij een tiental jaren gespeeld. Dan hebben we een plein in Oosthoven kunnen krijgen, waar ze nu nog spelen. Ik denk dat het eigendom was van Jan Van Gestel. De verplaatsingen deden wij met de velo. Als we later in de Belgische Voetbalbond speelden en we moesten te ver gaan voetballen, huurden we de camion van Dis Van Eynt, die met één van Nuyens getrouwd is. Die vervoerde beesten en als we op verplaatsing gingen, deden we een paar bakken in de camion en zo gingen we op verplaatsing. We hebben altijd veel volk gehad, de mensen hadden niets anders toen in die tijd. Op den duur deden we de verplaatsing met een autobus. Iedereen betaalde een bonnetje, zowel de spelers als supporters, tot men aan de prijs kwam die een bus kostte. Dat was een plezante hoop en er werd veel plezier gemaakt.

Jos heeft twee wereldoorlogen mee gemaakt.

Van de eerste wereldoorlog weet ik niet veel, ik was toen te klein. Ik ben tijdens de Eerste Wereldoorlog geboren. Ik kan alleen maar zeggen dat er veel mensen op de vlucht gingen naar Holland. Ik weet dat er aan de grens een draad gespannen was en er gesmokkeld werd.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog heb ik ook twee keer mee gaan smokkelen. Ik ben toen eens met Janneke Van Gelder met een

CORSENDONCA

ploeg mannen eens op een nacht mogen meegaan. Ik heb toen water en bloed gezweet. Dat was over grachten en prikkeldraad en dat met een zak van veertig kilo tarwe op uw nek. Het was pikdonker, niemand mocht iets zeggen. Onze fietsen hadden wij in Poppel in een bosje verborgen.

Op mijn werk heb ik ook de oorlog mee gemaakt, als gevangenenbewaarder in Merksplas. Tijdens de oorlog zaten er verschillende gevangenen. Eerst zaten er mannen van de witte brigades, die tegen de Duitsers waren. Nadien waren het mannen van de zwarte brigade. Er waren toen veel personen uit de Limburg. Dat zat daar stampvol. Ge moest zelf strozakken tussen de bedden leggen en tussen de gangen, gezien de overbevolking. De mensen van de witte brigade werden opgescheept en naar Duitsland gevoerd. Als ze weggevoerd werden kwamen de Duitsers mee de wacht op. De Duitsers gingen rond de gevangenis, daar lag een feldweibel met enkele Duitsers. Zelf hadden wij weinig last van de Duitsers. De Duitsers hebben wel een keer 's nachts een bewaarder komen opladen. Ze hadden hem gepakt met brieven buiten te smokkelen van gevangenen. Deze man is niet meer terug gekomen. Mijn broer heeft ook wel eens last gehad van de Duitsers. Hij was ook gevangenenbewaarder en was portier. Hij heeft toen last gehad met enkele jonge Duitsers, die de wacht daar kwamen doen, dat waren jongens van een jaar of achttien. Op zeker ogenblik lachte hij deze uit, en zegde dat de Duitsers nogal slaag kregen. Dat was op het einde van de oorlog, de geallieerden waren toen al in de meerderheid. Mijn broer had het nieuws gehoord op de radio. Enige tijd later kwam een adjudant naar mij en zegde dat ik mijn broer moest gaan aflossen aan de poort. Mijn broer moest zich aanmelden bij de adjudant, hij moest naar het bureel van de directeur, en daar blijven tot nader bericht. De Duitse soldaten hadden beklag gedaan bij hun feldweibel. Gelukkig was deze feldweibel nogal goed bevriend

CORSENDONCA

met de directeur. Ze gingen regelmatig samen potten drinken. Door veel te praten heeft de directeur dat kunnen verblauwen. Mijn broer mocht terug naar de poort gaan. Toen hebben we er wel mee gezeten. Rond de kolonie is er ook enige tijd hard gevochten. Er zijn toen veel Polen gesneuveld tijdens die gevechten. Tijdens de gevechten ben ik veertien dagen niet gaan werken. Al de bruggen waren toen opgeblazen. Later kon men weer in Merksplas komen via een pont. Wij werden aan brug 2 over gezet en zo konden wij terug naar Merksplas gaan.

Roger Haeseldonckx
Rudy Cornelis
Leo Van Hooghten

Aandenken aan
de Heer

Jos SWAANS

Echtgenoot van Mevrouw
Liza BROECKX

Geboren te Oud-Turnhout
op 26 maart 1915
en thuis in familiekring overleden
op 25 januari 2004,
gesterkt door het Sacrament
van de Zieken.

Lid van de Kristelijke Beweging
van Gepensioneerden.

Mijn vader ligt hier
stil en zwijgend in de dood.
We rouwen om hem en zijn droevig.
We hebben hem in dit leven zover
vergezeld als we konden.
Nu is hij aan een reis begonnen
die hij alleen moet maken,
een reis waarin we hem op zekere dag
zeker zullen volgen.
Voor onze oren en ogen is het
alsof hij naar een ver land is gegaan.
De plek waar hij nu is,
kunnen we niet kennen.
Hij is achter de muur van tijd.
Hij is voorbij de lucht.

De familie SWAANS - BROECKX
dankt U voor uw aanwezigheid en
voor uw bliken van medeleven.

CORSENDONCA

Zondag 14 juni

**“Eerste provinciale Heemkundedag in de
provincie Antwerpen”.**

Op de Heemkundedag 2009 vertellen de heem-, geschied-, en oudheidkundige kringen in gans de provincie Antwerpen dit verhaal. 35 plaatselijke kringen, waaronder ook Corsendonca, aangesloten bij de Gouw Antwerpen tonen op 14 juni 2009 welke ontwikkeling, welke verandering het onderwijs meemaakte, welke rol de arbeiders-, de vrouwen-, en de Vlaamse Beweging hierin hadden. Hoe van ‘kleinkinderschool’ tot universiteit de “grote” geschiedenis ook ingreep in de “kleine” geschiedenis van dorps- en stadsschool. De onschatbare rol en invloed van de leerkracht(en) in de pionierstijd om jonge mensen af te leveren bij het verlaten van de school foutloos konden lezen, schrijven en rekenen, grondslagen waren ingehamerd om een betere toekomst op te bouwen. Hoe de ter beschikking zijnde leer methode, schoolmiddelen van de negentiende tot in de 21ste eeuw van arm Vlaanderen een “geschoold” Vlaanderen maakte. Dit is het opzet van de Heemkundedag 2009. Vanuit verschillende invalshoeken wordt de school van toen tot nu belicht in gans de provincie Antwerpen. Inzichten aanbieden is de opdracht van heemkunde.

Meer informatie over de heemkundedag is te vinden op <http://www.heemkunde-gouwantwerpen.be/Activiteiten.aspx>.

Heemkundekring Corsendonca richt in:

“Aangepaste schilderswandeling”

14 juni 2009, 14 uur

Vertrek: Hofke van Chantraine

CORSENDONCA

Vanaf de schoolplicht begin de 20ste eeuw werden overal in Vlaanderen nieuwe scholen opgericht. Veelal zorgde de gemeente voor het onderwijs van de jongens. Het religieuze instanties zorgde voor het katholieke onderwijs. Op 14 juni maken wij een wandeling door de tijd van het Oud-Turnhouts onderwijs. Een wandeling met oog voor onderwijs en schilderkunst. Oud-Turnhout is van oudsher een dorp met een uitstraling. Het heeft zijn prachtige natuur, zijn Liereman, heide, vennen en bossen. Zijn historisch boeiende verleden, Sint-Bavokerk, priorij Corsendonk, diverse historische gebouwen. Schilders voelde zich steeds aangetrokken tot ons dorp. Sohie, Surinx, Claesen, Waterschoot, Melis, Van Mierlo om er enkele op te noemen. Vandaag stappen in de voetsporen van deze schilders van weleer. Sporen zoeken en aantonen, dat de schilder en zijn werk steeds verder leven blijft Oud-Turnhout, een schilderachtig dorp als geen ander

Jan Sels

Toontje Van Mierlo aan het werk in de Liereman

CORSENDONCA

150 jaar Oud-Turnhout

Heemkundekring Corsendonca werkt aan een uitgave met als thema

“150 jaar Oud-Turnhout” “Oud-Turnhout en zijn bestuurders”

Om dit lijvige boek te verlevendigen zijn we op zoek naar ontbrekend fotomateriaal. Graag willen we zoveel mogelijk foto's van onze gemeenteraadsleden opnemen. Vandaar deze oproep: indien je over een foto, laat het ons dan weten. De foto kan binnengebracht worden in het hofke van Chantraine Kerkstraat 46. U ontvangt na digitalisering uw foto terug.

Meer informatie: Jan Sels, voorzitter heemkundekring Corsendonca. 0475/284196

Van onderstaande raadsleden beschikken we nog niet over een foto. Ook een gedachtenisprentje van bij overlijden is welkom.

naam	geboren in	overleden in
Adriaensen August	1911	1972
Aelbrechts Jan	1873	1936
Alen Frans	1879	1946
Bax Flor	1902	1957
Bertels Alfons	1885	1957
Borghs Joannes	1798	1882

CORSENDONCA

naam	geboren in	overleden in
Borgmans Frans	1874	1937
Brijs Frans	1899	1969
Broeckx Jacobus	1843	1904
Cavents Frans	1897	1931
Cavents Jozef	1894	1928
Claessens Hendrik	1866	1952
Clymans Joannes	1821	1893
Cos Jacobus	1802	1895
Dierckx Frans	1835	1912
Dirks Lodewijk	1865	1917
Driesen Joannes	1804	1888
Han Herck Jan	1866	1942
Hoskens Jan	1818	1899
Hoskens Josephus	1873	1941
Huysmans Adrianus	1834	1912
Jacobs Lodewijk	1872	1911
Janssen Petrus	1986	1863
Janssens Joannes	1813	1976
Janssens Joannes	1822	1891
Janssens Joannes	1848	1902
Joosten Jozef	1889	1940
Keuppens Jan	1858	1941
Lauwers Ferdinand	1875	1948
Lauwers Jozef Gerard	1912	1980
Lauwers Jozef Jan	1914	1984
Leppens Pieter	1887	1961
Luyten Guilielmus	1820	1884
Luyten Joannes	1829	1897
Mathé Joannes	1830	1914

CORSENDONCA

naam	geboren in	overleden in
Mathé Wilhelmus	1798	1872
Mertens Isidoor	1867	1928
Peeters Ferdinand	1845	1918
Peeters Jacobus	1831	1916
Raeymaekers Fernandus	1868	1944
Remeysen Alois	1853	1918
Roes Joannes	1850	1901
Roes Jozef	1858	1930
Segers Jan	1878	1952
Sels Pieter	1858	1933
Smets Karel	1862	1938
Stessens Henricus	1852	1914
Stijnen Adrianus	1802	1869
Thys Jan	1811	1878
Van Beek Jan	1874	1947
Van Dael Jacobus	1791	1861
Van den Brandt Joannes	1824	1898
Van der Beken Pasteel Frans	1795	1868
Van der Veken Eugeen	1891	1980
Van der Veken Mouis	1910	1975
Van Gelder Jozef	1872	1936
Van Gestel Adriaan	1843	1918
Van Gool August	1869	1847
Van Gorp Adrianus	1889	1961
Van Gorp Pieter	1835	1905
Van Leuven Corneel	1801	1889
Van Loon Adriaan	1822	1878
Van Miert August	1864	1955
Van Miert Jaak	1834	1893

CORSENDONCA

naam	geboren in	overleden in
Verreydt Petrus	1829	1903
Verschuere Adrianus	1847	1893
Verstraelen Frans	1924	1971
Wagemans Jan	1814	1894
Waterschoot Gustaaf	1876	1927
Wens Antoon	1861	1912
Wens Joannes	1809	1881
Wijnants Karel	1835	1888
Wouters Jan	1807	1872
Wuyts Flor	1886	1934

CORSENDONCA

Mijn onderwijzer – Louis Op De Beeck – jaren 1921-1928

Wanneer ik naar school ging als kleine jongen
Zijn al vele jaren verdrongen
Maar als ik een kijkje neem
Wat sindsdien al lang verdween
We gingen langs een aarden weg
Langs boeren hun geleg
Aan beide kanten was een gracht
Wat dikwijls wel ellende bracht
We gingen over de Wamp
Met biezen en netels aan de kant
Vroeger gegraven door een blinde vent
En geen rechte lijnen kent

Zomer

Wanneer het zomer was en droog
Zochten we vogelnesten hoog
De ekster was er in bedreven
Haar nest te bouwen hoog verheven
De Wamp had veel kromme bochten
Die we in de zomer zochten
We baadden naar de overkant
Naar een boer zijn land
Meestal waren we geheel naakt
Aan de overkant geraakt
Daar speelden we in zijn hooiweide
Tot de boer ons zag en ons scheidde

CORSENDONCA

Vlug terug naar de overkant
En namen ons kleren rap ter hand
Verborgen ons daar in het riet
Zodat hij ons niet meer ziet
Lang hebben we daar niet gezeten
We werden door rosse mieren gebeten
Ze waren kwaad en waren ros
We vluchtten toen in een bos
Daar hebben we ze van ons lijf gewreven
Maar rode plekken waren gebleven

Winter

We hadden meestal klompen aan
Om naar school te gaan
Dan mocht men binnen in de klas
Waar het wel warmer was
Onze sokken en klompen aan de stoof
En 's middags was alles droog
Men mocht dan naar huis gaan eten
Om half twee terug de les niet vergeten
De meester was baas in de klas
Hij droeg steeds een lange jas
We leerden goed en waren braaf
Hij zag de kinderen ook graag
Wandelde steeds door de gang
Dan waren we wel wat bang
Hij kwam zien hoe alles verliep
Keek op de leien soms heel diep
Wanneer hij dan fouten zag staan
Moesten we met hem naar het bord gaan

CORSENDONCA

Hij schreef de oplossing dan niet geheel
Maar zei: "vul aan het volgende deel"
Wanneer dan de oplossing slaagt
Zei de meester: "U wordt begaafd"
Ik denk nog dikwijls aan het verleden
Zal mijn onderwijzer nooit vergeten
Hij was streng maar rechtvaardig
En bij momenten ook wel aardig

Victor Berrens (°1915)

Meester en meesters Lode Op de Beeck en Nathalie Claesen rustend op de bank achter het schoolhuis te Schoonbroek

CORSENDONCA

Werkgroep archief

Onlangs kregen we bezoek in het archief van de heer en mevrouw Marcel Matheussen – Annie Janssens uit Kalmthout. Annie is intensief bezig met de samenstelling van de stamboom langs moeders kant en Van Mechelen genaamd. Deze stam is wellicht oorspronkelijk van Retie afkomstig. Generaties ervan komen voor in Arendonk, Turnhout (Schoonbroek) en Oud-Turnhout.

Enkele gegevens ontbraken nog. Ze heeft grotendeels aan de hand van de p.r.registers, de overlijdensbrieven en bidprentjes nuttige informatie kunnen noteren.

Een groot gedeelte van haar genealogische gegevens stelde ze ter beschikking van de h.kring .

Interessant is , te weten dat er enkele nieuwe straten recentelijk in Kalmthout zijn bijgekomen waarbij een straat genoemd naar het eerste vrouwelijke gemeenteraadslid van Kalmthout nl. Victorine Van Mechelen.

Volgt hier het parenteel van de verst gekende voorvader van Victorine Van Mechelen nl. Henricus Van Mechelen.

Zoal u kan merken is het geen uitgebreide opstelling en louter de rechte lijn.

CORSENDONCA

Parenteel van Henricus Van Mechelen

Opgesteld door Louis Cuylaerts

Generatie I

In deze generatie is één gezin met kinderen bekend.

Het kind uit dit gezin is geboren in 1751.

Het kind is afkomstig uit Retie.

I Henricus Van Mechelen.

Henricus trouwt (kerk) op dinsdag 25 oktober 1740

met **Anna Loets**.

Van Henricus en Anna is een kind bekend:

1 **Joannes Van Mechelen** is gedoopt op vrijdag 30 juli 1751 te Retie, zie II.

Generatie II

(van 1751)

In deze generatie is één gezin met kinderen bekend.

Het kind uit dit gezin is geboren in 1806.

Het kind is afkomstig uit Arendonk.

CORSENDONCA

II **Joannes Van Mechelen**, zoon van **Henricus Van Mechelen (I)** en **Anna Loets**, is gedoopt op vrijdag 30 juli 1751 te Retie.

Joannes was gehuwd (1) met **Maria Catharina Matteussens**. Maria is overleden op donderdag 28 juli 1791 te Retie.

Joannes trouwt (kerk) op dinsdag 12 april 1796 te Retie op 44-jarige leeftijd (2) met de 21-jarige **Anna Cornelia Driesen**, dochter van **Jan Baptist Driesen** en **Joanna Maria Bogaerts**. Anna is geboren op dinsdag 27 december 1774 te Merksplas, is overleden op zaterdag 15 juni 1844 te Turnhout - Schoonbroek. Anna werd 69 jaar, 5 maanden en 19 dagen.

Van Joannes en Anna is een kind bekend:

- 1 **Adrianus Van Mechelen** is geboren op dinsdag 22 april 1806 te Arendonk - akte 122 - blz 29, zie III.

Generatie III

(van 1806 tot 1856)

In deze generatie is één gezin met kinderen bekend.

Het kind uit dit gezin is geboren in 1846.

Het kind is afkomstig uit Oud-Turnhout.

CORSENDONCA

III **Adrianus Van Mechelen**, zoon van **Joannes Van Mechelen (II)** en **Anna Cornelia Driesen**, is geboren op dinsdag 22 april 1806 te Arendonk - akte 122 - blz 29, is overleden op zaterdag 20 december 1856 te Turnhout - Schoonbroek - akte 348. Adrianus werd 50 jaar, 7 maanden en 28 dagen.

Adrianus trouwt op vrijdag 15 januari 1830 te Turnhout - akte 4 op 23-jarige leeftijd met de 22-jarige **Maria Barbara Nuyens**, dochter van **Petrus Josephus Nuyens** en **Elisabeth Staes**. Maria is geboren op zaterdag 31 oktober 1807 te Retie, is overleden op zondag 19 oktober 1884 1h00 te Oud-Turnhout - akte 42. Maria werd 76 jaar, 11 maanden en 18 dagen.

Van Adrianus en Maria is een kind bekend:

- 1 **Françiscus Felix Van Mechelen** Douanebeambte te Kalmthout, is geboren op maandag 21 september 1846 8h00 te Oud-Turnhout (Steenweg naar Achterbroek 104), zie IV.

Generatie IV

(van 1846 tot 1928)

In deze generatie is één gezin met kinderen bekend.

Het kind uit dit gezin is geboren in 1873.

Het kind is afkomstig uit Kalmthout.

CORSENDONCA

IV **Françiscus Felix Van Mechelen**, zoon van **Adrianus Van Mechelen (III)** en **Maria Barbara Nuyens**, Douanebeambte, wonende te Kalmthout, is geboren op maandag 21 september 1846 8h00 te Oud-Turnhout (Steenweg naar Achterbroek 104), is overleden op vrijdag 16 november 1928 te Kalmthout. Françiscus werd 82 jaar, 1 maand en 26 dagen.

Hij vertrok uit Oud-Turnhout op 12 mei 1875 om als douanebeambte in Kalmthout te worden geplaatst

Françiscus trouwt op dinsdag 2 juli 1872 te Kalmthout op 25-jarige leeftijd met de 21-jarige **Rosalia Raats**, dochter van **Petrus Raats** en **Helena de Backer**. Rosalia is geboren op woensdag 10 juli 1850 te Kalmthout, is overleden op zaterdag 28 november 1874 aldaar. Rosalia werd 24 jaar, 4 maanden en 18 dagen.

Van Françiscus en Rosalia is een kind bekend:

1 **Petrus Françiscus Van Mechelen** is geboren op maandag 5 mei 1873 te Kalmthout, zie V.

Generatie V

(van 1873 tot 1954)

In deze generatie is één gezin met kinderen bekend.

Het kind uit dit gezin is geboren in 1893.

Het kind is afkomstig uit Kalmthout.

CORSENDONCA

V **Petrus Françiscus Van Mechelen**, zoon van **Françiscus Felix Van Mechelen (IV)** en **Rosalia Raats**, is geboren op maandag 5 mei 1873 te Kalmthout, is overleden op zaterdag 6 maart 1954 aldaar. Petrus werd 80 jaar, 10 maanden en 1 dag.

Petrus trouwt op zaterdag 7 april 1894 te Kalmthout op 20-jarige leeftijd met de 26-jarige **Anna Catharina Vinck**, dochter van **Wilhelmus Vinck** en **Anna Maria van Thillo**. Anna is geboren op dinsdag 9 juli 1867 te Kalmthout, is overleden op zaterdag 8 november 1947 aldaar. Anna werd 80 jaar, 3 maanden en 30 dagen.

Van Petrus en Anna is een kind bekend:

1 **Joanna Victoria Van Mechelen** is geboren op donderdag 19 oktober 1893 te Kalmthout, zie VI.

Generatie VI

(van 1893 tot 1961)

In deze generatie is één gezin met kinderen bekend.

Het kind uit dit gezin is geboren in 1915.

Het kind is afkomstig uit Kalmthout.

VI **Joanna Victoria Van Mechelen**, dochter van **Petrus Françiscus Van Mechelen (V)** en **Anna Catharina Vinck**, is geboren op donderdag 19 oktober 1893 te Kalmthout, is overleden op vrijdag 17 februari 1961 aldaar. Joanna werd 67 jaar, 3 maanden en 29 dagen.

CORSENDONCA

Joanna trouwt op zaterdag 1 mei 1915 te Kalmthout op 21-jarige leeftijd met de 25-jarige **Florentius Rosalia Bol**, zoon van **Joannes Franciscus Bol** en **Antonia Arnouts**. Florentius is geboren op dinsdag 1 oktober 1889 te Kalmthout, is overleden op donderdag 8 februari 1962 te Antwerpen. Florentius werd 72 jaar, 4 maanden en 7 dagen.

Van Florentius en Joanna is een kind bekend:

- 1 **Elisabeth Antonia Francisca Bol** is geboren op vrijdag 5 november 1915 te Kalmthout.

Staande v.l.n.r. Burgemeester Lucas Jacobs, Frieda Janssens (oudere zuster van Annie), Marc Zijs (zoon van Lisette Bol), Annie Janssens. In de rolstoel Lisette Bol (dochter van Victorine Van Mechelen)

CORSENDONCA

De Steltlopers in de folklore en in het taalgebruik¹

De voorbije periode is het behoorlijk druk geweest op het platform aan de Brakeleer.

Het gelijknamig natuurgebied, op de grens van Arendonk en Oud-Turnhout, is in het voorjaar een bijzondere plaats voor vogels die hier een rustplaats hebben op de terugtocht naar hun broedgebieden. Je kan er vele soorten Steltlopers verwachten, zoals Regelwulp, Groenpootruiter, Bosruiter, Tureluur, Grutto, Kievit e.a. Steltlopers werden vroeger door de mensen op een andere manier ervaren als diegenen welke nu "gefocust" zijn op de loutere waarneming ervan.

Van het groot aantal Steltlopers zijn er slechts enkele die het vermochten de volksverbeelding te prikkelen. Zoals reeds vroeger werd beklemtoond, zijn het enkel de cultuurvolgers en wel deze, die een niet al te verborgen leven leiden, die tot een schat van rake vergelijkingen.

De Blauwe Reiger (*Ardea cinerea*)

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – Aal- of visreiger; vishouwer; regel (in Limburg); na 1918 werd de Reiger op sommige plaatsen " *Feldwebel* " genoemd (vermoedelijk om de grauwe kleur van het verenpak; hèsseû (algemene term in het Luikse voor échassier: J. DEFRECHEUX); HAIRON (te Luik ; haron (in Luxemburg) héronnière; héronnière: reigervestiging. In West-Vlaanderen ook reigerie genaamd.

¹ Bron : " De Steltlopers van België " door R.Verheyen – uitgave Koninklijk Natuurhistorisch Museum van België - 1948

CORSENDONCA

PLAATSNAMEN – Reigervliet; gehucht “De Reiger” bij Moorsel; Reigersbeemd bij Diepenbeek.

EIGENNAAM – De Reigher

ZEGSWIJZEN EN UITDRUKKINGEN – Sch. . . . ten als een reiger. (Van iemand gezegd die buikloop heeft; om reden der vloeibare uitwerpselen van de vogel)

Zo mager of zo schraal als een reiger (voor een lang, mager mens).
Zo mager als een reiger op zijn scheenbeen (Oost-Vlaanderen)
Maigre comme un héron.

Als de reiger schreeuwt zal het regenen (voornamelijk in de zomer)
Als men na een lange droogte in de zomer, één of twee reigers ziet vliegen, zegt men dat zij regen gaan halen.

Staan dutten (slapen) als een reiger (wordt van een oud paard gezegd dat al rechtstaande op drie poten staat te slapen)

Hij slikt als een reiger (wordt gezegd van een gulzigaard, die de brokken voedsel zonder kauwen naar binnenwerkt)

Het stinkt er zoals bij een reiger (van een vuil huishouden, waar een vieze geur in huis is : zinspeling op de reuk in een goed bezet reigersbos)

Bezeten zijn als een reiger (van iemand die met ongedierte rondloopt; zinspeling op de reigerjongen die letterlijk met een laag ongedierte kunnen bedekt zijn)

CORSENDONCA

Benen hebben als een reiger : van iemand die naar verhouding te lange benen heeft.

Reigernek : voor iemand met een lange hals.

De Roerdomp

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – Domporen, domper, brulreiger, butoor, puitoor (te Gent, Overmeire, Turnhout, Lichtaart); rommeldoos in Limburg.

ZEGSWIJZE - 't Is een puitoor : wordt gezegd van iemand waarvan weinig goeds te verwachten is.

De Kievit (*Vanellus vanellus*)

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – Kiewit en in het Waals tcawète, niawète, minouète, kiwite, piwitche, ploumion en vanê. De Vlaamse, alsook de Waalse termen piwitche en kiwite, zijn klanknabootsende termen.

Vaak, doch vooral 's nachts, brengt de Kievit een bijzondere roep voort die niet slecht op het miauwen van een kat gelijkt; vandaar de termen minouète, niawète en tchawète. De benamingen vanneau en vanê zij vermoedelijk af te leiden van het woord “van” (in het Nederlands “wan”: een mand om het koren te zuiveren van kaf, stof en stro). De wan brengt inderdaad een gerucht voort gelijkend op dat van de Kievit tijdens zijn zwoegvlucht. Nochtans is het evenmin onwaarschijnlijk dat “vanneau” een zuiver klanknabootsend woord zou zijn.

Wordt soms ook “suisse” genaamd, naar het model van zijn kop, die met snavel en kuif, op het hoofddekseel gelijkt, dat de piekenier in de kerk draagt

CORSENDONCA

PLAATSNAMEN – De Kievit (bij Booischot, Zoersel, Ravels, Kasterlee, Baarle-Hertog, Geel, Heindonk, Herselt); Kievitsweide (bij Diepenbeek); Kievitheide (bij Rijkevorsel, Beerse); Kievitmotte (bij Pittem); Vanneaux (bij Blicquy) en Vanneriaux (bij Anderlues)

EIGENNAMEN – Kievit en Quivit

De Tureluur (*Tringa totanus*)

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – Roodpoot (naar de kleur van de poten); Lieveken (naar de paarzang: lievelieve, lieve-lieve); Tuter (naar de roep); Tikker (naar de alarmkreet wanneer er jongen zijn: tik-tik-tik)

De Grutto (*Limosa limosa*)

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – Griet, slijktreder, marel, wedde, kleine wulp en wetter.

ZEGSWIJZE – Als de boer de schrale harde spieren en biezen in de moerassige lage weiden maait dan is zijn zeis aanhoudend “bot “. De spottende vogel roept hem dan voortdurend toe “wetten! Wetten! Wetten! “

De Wulp (*Numenius arquata*)

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – Fluiter, zandfluiter, heidetuter, kalder, kluter, kuilaard, kaluut, korluut en sturluut (te Nieuwpoort) en in Wallonië corlîs.

De termen korluut, sturluut, kalder, kluter en corlîs zijn klanknabootsende woorden.

CORSENDONCA

ZEGSWIJZEN – Benen hebben als een kalder : gezegd van een lang mager mens. In de noordelijk Kempen kennen de dorpelingen de wulp slechts onder de naam van kalder en is de eerste term voor hen slechts een ingebeelde vogel. Was er vroeger een vreemdeling in de streek die men en poets wou bakken dan zou men hem eens leren “wulpen vangen”. In de late avond trok men dan in groep, beladen met bundels hout en stro de heide in om temidden van de vennen een groot vuur te maken. De dorpelingen gingen daarop de wulpen opjagen (zegden ze), die de vreemdeling met een stok moest dood slaan bij het vuur. De opjagers trokken echter in het geheim naar huis terwijl de “wulpenvanger” op de vogels bleef wachten. Eindelijk was de brandstof op en de bedrogene bleef alleen in de donkere moerassige heide achter.

PLAATSNAMEN – Wulpen (West-Vlaanderen), Wulpen (gehucht van Wenduine), Wulpendammebrug en Wulpdijk (gehuchten van Wulpen)

De Kluut (bij Overpelt), Klutenberg bij Genk.

De Houtsnip

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – Bossnip, bekkaas en in het oud Waals âchie en thans bègasse.

PLAATSNAMEN – Sneppelaar (gehucht van Londerzeel) en Snephoek (gehucht van Aarsele).

De Watersnip (*Gallinago gallinago*)

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – De term “sneep” is af te leiden van de roep van het wijfje op de grond die ongeveer klinkt als “sneep!

CORSENDONCA

sneep! sneep! “Watersneep, trommelaar, weerlam, hemelgeit en in het Waalse begassène, begassène huflâte, blanc cou, neppe, tibu, bécassine chevrelle, chevrette en chèvre volante.

ZEGSWIJZE – Zo zat als een sneep : doelt op de schommelende vlucht bij het opvliegen.

Hij kwam er met zijn sneep tussen, hij mengde zich ongevraagd in het gesprek.

PLAATSNAAM – Snepkensvijver (langs de weg Lichtaart – Herentals)

De Kwartelkoning (*Crex crex*)

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – Kwakkelkoning, hooistek, spriet, schriek, peersneus, bremscherre, bremschar, bemdscheer. Het is niet onwaarschijnlijk dat de laatst vernoemde term het meest oorspronkelijk is omdat de Kwartelkoning in de eerste plaats een vogel is der beemden.

De benaming “roi des cailles”, kwakkel- en kwartelkoning zijn in verband te brengen met de gestalte van de vogel, met de trek van de Kwartels en de Kwartelkoningen – die nagenoeg samenvalt – met het min of meer gemeenschappelijk levensgebied en met het vette, smakelijke vlees dat beide vogels gemeen hebben.

Het Waterhoen

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – Waterkieken, pouïe d’aiwe, waterkraai,

CORSENDONCA

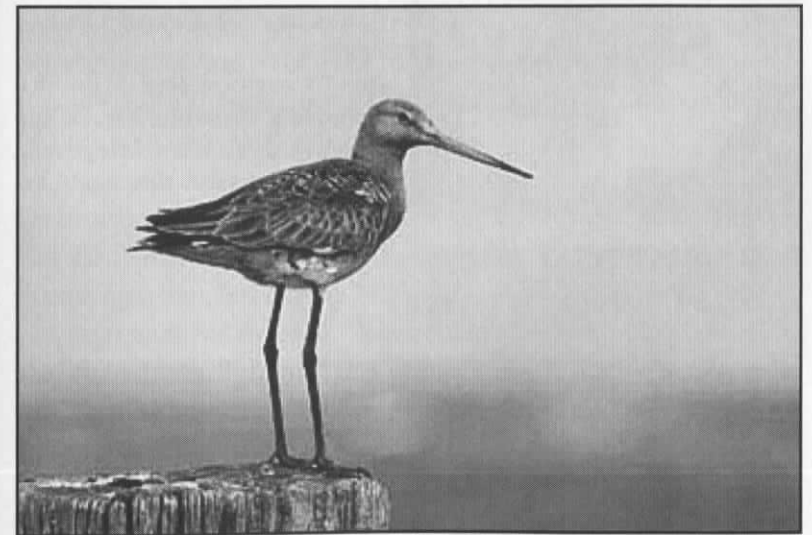
ZEGSWIJZE – Hij is juist een waterkieken (van mensen gezegd die graag aan de waterkant zitten, zoals vissers en zwemmers. ’t Is een waterkieken (van iemand die spuitwater boven bier verkiest).

De Meerkoet (*Fulica atra*)

PLAATSELIJKE BENAMINGEN – Bleshoen, zwart waterkieken, koet, witbek, waterklok, waterkraai, coq d’êwe.

De term “koet” is een klanknabootsend woord en “waterklok” staat in verband met het bellend geluid dat tijdens de paartijd wordt voortgebracht.

ZEGSWIJZE – Zo bang als een koet.

De Grutto (*Limosa limosa*)

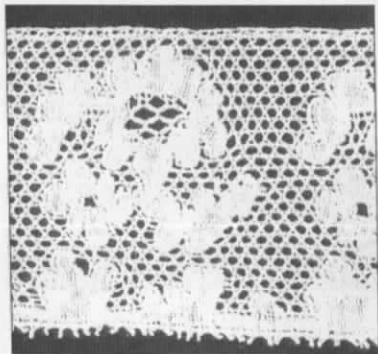
CORSENDONCA

Bankbiljet 1919; tekening: J.F. Freund en G. Minguet; gravure: F.Poortman en G.Minguet. De kantwerkster maakt kloskant op het kussen, het grote aantal klossen is duidelijk te zien.

Postkaart "Kantjuweel" Olsene-Zulte. De kantwerkster maakt naaldkant; het motief is duidelijk te zien op de zwarte achtergrond, de steken worden met naald en draad gemaakt.

Parijse kant; kloskant met doorlopende draden. De zeshoekige talie, die bestaat uit 2 driehoeken die elkaar kruisen, is kenmerkend voor deze kantsort.

CORSENDONCA

Kant¹

Het maken van kant was lang geleden het privilege van adellijke dames. Later ging de techniek over in handen van eenvoudige werksters; uitgebuit en miskend. Toen kwam de grote concurrentie van de machinale kant. In de tweede helft van de 20ste eeuw kwam er een kentering: door meer comfort in het huishouden, minder financiële zorgen en meer vrije tijd gingen vele vrouwen (en mannen!) zich weer voor kant interesseren. Hobbyclubs ontstonden, en naast de traditionele technieken worden ook nieuwe creatieve zaken uitgewerkt. Een ontwikkeling die tot in onze 21ste eeuw doorgaat.

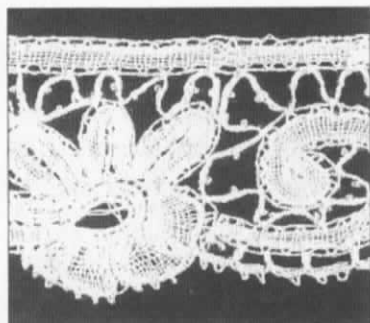
Volgens de verklarende woordenboeken is "KANT" een fijn weefsel dat bekomen wordt door het ineenvlechten van draden of door het maken van steken met naald en draad zodanig dat het naaldwerk los van een ander weefsel ontstaat. Dit maakt dat kant zich onderscheidt van borduurwerk, waarbij siersteken op een ondergrond of draagstof gemaakt worden.

In ruimere zin kunnen hakwerk, breiwerk, macramé en frivolité dus ook als kant aanvaard worden.

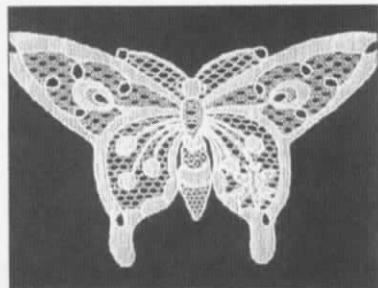
De benaming "KANT" verwijst ook nog naar de randen of boorden van kledingstukken die met deze techniek afgewerkt werden. Sommigen zien het begrip "KANT" veel ruimer en verwijzen hiervoor naar het Engelse "Lace" dat zou afgeleid zijn van het Latijnse woord "laqueus" dat "lus" betekent. In dit geval kunnen ook alle borduurwerken als kant gezien worden.

Kant heeft zich door de eeuwen heen niet alleen overal in Europa verspreid, maar ook in de andere werelddelen. Waar en wanneer kant ontstaan is, daarover is niet iedereen het eens: Vlaanderen en

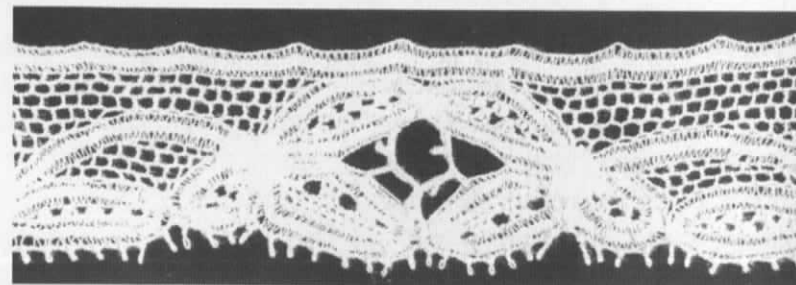
CORSENDONCA

Fijn Brugs bloemwerk; kloskant met afgeknoopte draden. De bloemen en krullen zijn afzonderlijk gemaakt en met vlechtjes verbonden.

Naaldkant, kiskunhalas, Hongarije. 1994

Afb. Kant 6 – Oud-Vlaamse kant; gemengde kant: e motieven zijn geklost, de opvullingen tussen de motieven zijn in naaldkant.

CORSENDONCA

Italië strijden om de eer. Wel zeker is dat kloskant ontstaan is uit passementwerk² en naaldkant uit het fijne open borduurwerk. Deze bespreking beperkt zich tot deze 2 hoofdgroepen en de machinale imitaties ervan.

Kloskant

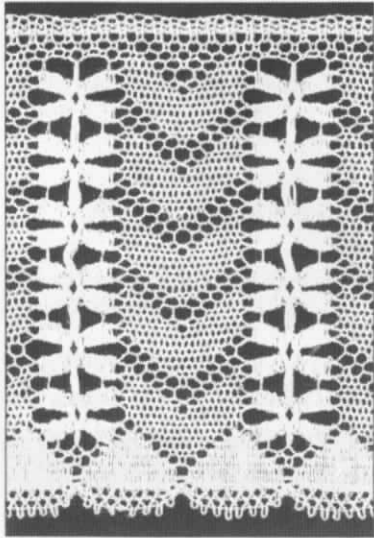
De kloskant is in Vlaanderen steeds toonaangevend geweest. De vroegere kloskanten werden dikwijls samengevat als Vlaamse kanten, hierin kwam in de 18^e eeuw verandering. Naargelang de motieven, de gronden³, de specifieke kenmerken en de plaats van herkomst of vervaardiging werd aan elke kantsoort zijn eigen naam gegeven. Soms werd ook de plaats van bestemming aan de kant als naam gegeven. B.v Point d'Angleterre.

Kloskant wordt gemaakt op een kantkussen; het patroon wordt daarop vastgemaakt. De draden zijn op klossen gewonden en worden bovenaan op het kussen vastgemaakt (zie afbeelding 1) Volgens de tekening worden de draden gevlochten en op het voorgeprikt patroon met spelden vastgezet. De klossen worden steeds per paar gebruikt. Men maakt "slagen", geen steken. Kloskant wordt onderverdeeld in kant met doorlopende draden of kant met afgeknoopte draden. Om al deze kantsoorten van elkaar te onderscheiden is wel wat meer kennis nodig: de motieven, de slagen, de gronden, het al of niet gebruiken van een sierdraad helpen een kantsoort benoemen.

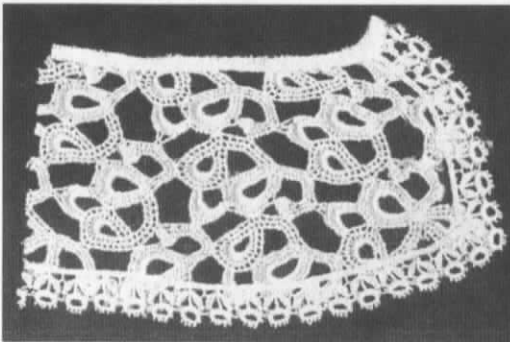
² Passementwerk : oplegwerk voor kleding bekomen door het door één vlechten van draden.

³ Gronden : grond, de opvulling tussen de motieven. Syn. tralie

CORSENDONCA

Machinale kant, duidelijk te zien aan de dradenbundels die in het midden los door de blaadjes gaan, bij echte kant liggen alle draden steeds gedraaid.

Etskant, lijkt meer op machinaal borduurwerk; de boord is eveneens in etskant en er afzonderlijk aangenaaid om de vorm van een kraag te bekomen.

CORSENDONCA

Kant met doorlopende draden

Bij deze kantsoort lopen de draden die boven aan de opzet klaar gelegd zijn door heel het werk verder tot aan de afzet, zowel door het volwerk⁴ als door het grondwerk.

Voorbeelden hiervan zijn : stropkant, Cluny-kant, Valencienneskant, Vlaanderse kant, Parijse kant (zie afb 3) Rijselse kant, Chantilly-kant, Blonde, Binche kant en Mechelse kant.

Kant met afgeknoopte draden

Bij deze kant worden de motieven afzonderlijk geklost en daarna aan elkaar gezet. Voorbeelden hiervan zijn : Brugs bloemwerk, Rosaline, Russische kant en moderne kant.

Naaldkant

Voor het maken van naaldkant wordt het patroon eerst op donker papier, vroeger op perkament, getekend. Op de omtrek van de tekening wordt een draad gelegd, hiertussen wordt de feston- of knoopsgatsteek gebruikt (zie afb 2). Zo ontstaan gronden en motieven die nog afgewerkt worden met een dradenbundel die reliëf geeft. Afzonderlijk gemaakte delen kunnen tot een groot geheel bijeen gebracht worden.

De meeste naaldkanten zijn genoemd naar de plaats van herkomst bv. Venitiaanse naaldkant, Brusselse gaaskant, point d'Alençon, en point d'Argenton in Frankrijk.

---

⁴ Volwerk: de motieven in de kant

CORSENDONCA

Gemengde kant

Bij gemengde kantsorten worden naald- en kloskant samen verwerkt. Ze kunnen geappliqueerd zijn op tulegrond al of niet machinaal vervaardigd, of verbonden door vlechten en/of siersteken. Voorbeelden hiervan zijn: oud-Vlaamse kant (zie afb 6), Brusselse Duchesse, Milanese lintkant, de Point d'Angleterre en applicatiekant.

Machinale kant

Hebben we het tot hiertoe gehad over de met de hand gemaakte kanten, toch mogen we het grote aantal machinale kanten niet vergeten.

Reeds vroeg in de 19^e eeuw werd kant machinaal gemaakt. In Engeland en Frankrijk werd verbeterd gewerkt om deze op hoog niveau te produceren. Met groot succes: tot op vandaag zijn Calais in Frankrijk en Nottingham in Engeland hiervoor gekend. Was het oorspronkelijk de bedoeling om de gekende kloskanten te imiteren, de hedendaagse machinale kanten hebben hun eigen stijl en eigenschappen en kunnen gemakkelijk herkend worden. (zie afb. 7).

Etskant

De laatste aanwinst op gebied van kant is de etskant. De techniek werd oorspronkelijk ontwikkeld om machinaal te kunnen borduren. Wordt de machinale kant nog "geweven" op een machine, de etskant wordt machinaal "geborduurd" op een onderlaag die daarna wordt weggeëts of gebrand, zodat alleen het borduurwerk overblijft: zo wordt naaldkant geïmiteerd (zie afb.8). Op het einde van de 19^e

CORSENDONCA

eeuw reeds werd deze techniek zowel in Duitsland als in Zwitserland ontwikkeld.

Besluit

Kant is een veelomvattend begrip en voor velen zijn de kanten die ze in hun bezit hebben een bron van schoonheid, maar moeilijk om te benoemen of te herkennen. Er zijn zoveel soorten en de specifieke kenmerken zijn voor leken moeilijk te zien.

In onze contreien waren trouwens vele kantscholen.

Over plaatselijke kantscholen kunnen ongetwijfeld meer gegevens worden verzameld.

Laat het ons weten, alle informatie dienaangaande al of niet gestaafd met foto's zijn welkom.

Het zal alleszins stof opleveren om een exclusief artikel op te stellen. Breng eens een bezoek aan het archief – in het Hofke van Chantraine – elke dinsdag van 13h30 tot 16h00 – behalve in juli en augustus.

CORSENDONCA

Uit “De Brug” van september 1965

Opgetekend door Charel Melis

Wist ge ?

- Dat onze pastoor Z.E.H. Wijnants definitief besloten heeft om op rust te gaan?
- Dat we een nieuwe dorpsherder mogen verwachten.
- Bij het terperse gaan vernemen we de benoeming tot pastoor te Oud-Turnhout St.Bavo van Z.E.H. Louis Janssens
Geboren te Arendonk. Na zijn priesterwijding was hij acht jaar onderpastoor te Bouwel en was van 1954 onderpastoor te Beerse
- Dat in de maand oktober Kees Brug met zijn gezelschap weer in het Gildenhuis komt spelen ten voordele van het Rode Kruis.
- Dat er verkeerslichten zullen worden geplaatst aan het kruispunt Steenweg op Mol en de Van der Bekenlaan – Kostprijs 190.000 fr.
- Dat S.V.O.T. een nieuw bestuur heeft en Wies Verschueren er voorzitter van is.
- Dat de foorverpachting van 11 juli kermis, de som van 43.650 fr. Opbrengt voor de gemeentekas.
- Waaron de kiekens eieren **leggen** ? Wel...als ze die lieten vallen waren ze immers kapot.

Dagklapper

- 7 juli 1965 In het dorp worden spiksplinternieuwe verkeersplaten geplaatst

CORSENDONCA

- 13 juli Eindelijk worden de tonnenbarelen aan de Miko en aan de Steenweg op Mol door de firma Kembo opgeruimd.
- 3 augustus De gekende Oud-Turnhoutse foorreiziger Alex Van der Weyden wint met een lot van de Nationale Loterij een bedrag van 100.000 fr.
- 5 augustus In het lokaal bij Jos Sannen hebben de leden van de “Guld” een bijeenkomst in voorbereiding tot de Gildenfeesten te Schoonbroek waaraan ze gaan deelnemen.
- 6 augustus Aan de “luien hoek” is er een felle discussie over de aanduiding van de wielrenners voor het wereldkampioenschap. Iedereen heeft zijn eigen zeg en zijn mening. Suske Van Dijck zegt zijn mening ook en vraagt zich af waarom de renner Jos Spruyt niet aangeduid is.
Roger Boogers vraagt aan Suske vanwaar die renner eigenlijk is, waarop het antwoord van de voorzitter van de “luien hoek” : Dat zal er wel ene van ne groenteboer zijn.
- 8 augustus Swat Van Nijlen neemt deel aan de liefhebberskoers te Korsem (Oost-Vlaanderen) en behaalt een mooie 1^e plaats tussen 58 deelnemers. Door deze overwinning komt hij bij de eerste vijf in het regelmatigheids criterium van de Trofee Renault.

De leden van de “Guld” trekken naar Schoonbroek waar grootse Gildenfeesten plaats hebben. In de danswedstrijd – oude dansen – behaalde ze de eerste prijs met gelukwensen van de jury. Voor de dans “Miek Stout”.

CORSENDONCA

- 10 augustus Swat Van Nijlen onderstreept nogmaals zijn “forme” door een koers te winnen in Herenthout
- 12 augustus De gemeenteraad benoemde Corneel Verstraelen als hoofdonderwijzer te Schoonbroek en meester Laenen als hoofdonderwijzer te Oosthoven.
- 14 augustus Leo Proost stayerde te Farnkfurt en versloeg alle mededingers zodat hij prachtig eerste werd. Is dit misschien een goed voorteken voor het wereldkampioenschap ? We hopen het Leo.
- 19 augustus alleen is maar alleen denkt Swat Van Nijlen en met de gauwte trouwt hij met Marie-José Van Beeck. We wensen het jonge paar veel geluk en we hopen dat Swat nog menige palm aan zijn vrouwtje zal kunnen overhandigen.
- 22 augustus De echtelingen Jan Wygaerden –Wouters vieren vandaag hun gouden huwelijksfeest. We wensen de jubilarissen nog vele jaren en hopen dat ze hun diamanten huwelijksfeest ook nog mogen beleven.
- 25 augustus Spektakel te Oud-Turnhout. Een vrachtwagen geladen met 8 ton turf slipt op de Steenweg op Turnhout en slaat daarna over kop. De brandweer moet er bij te pas komen om de reus terug op zijn 8 poten te zetten.
Het wielercriterium te Turnhout-Oost werd voor de derde opeenvolgende maal gewonnen door Rik Van Looy.
- 29 augustus Jef Dirx heeft op Turnhout kermis “warme rek” gekocht. Toen hij thuis kwam vroeg men of hij niets meegebracht had van de foor.
“warme rek” zei Jef,” maar die zal nu wel koud geworden zijn”.

CORSENDONCA

- Gerard van Nijlen (zoon van Charel) doet zijn inkleding bij de paters Witheren van Tongerlo. Hij kreeg de kloosternaam Bavo.
- 30 augustus Leo Proost wint in Zurich een stayerswedstrijd vóór Oudkerk. We hopen dat dit eveneens de uitslag zal zijn van de wereldkampioenschappen te St.Sebastian. Leo, doe je best.
Bert Verhaegen en Jacques Paggers worden voor drie weken opgesloten in Leopoldsburg waar ze hun kamp gaan doen.
  - Bert Pelk komt met zijn schoofzakje onder de arm in het gildenhuis binnen en iemand vraagt hem welk instrument hij bespeelt bij de fanfare.
“Ik ?” zei Bert “Ik blaas niks weg als de rook van mijn sigaret”.
  - 31 augustus Vele moeders slaken een zucht van verlichting – morgen begint immers opnieuw het schoolleven en is de vakantie voor de bengels voorbij.

Albert Pelcmans, alias Bert Pelk (met vlag) tijdens een optocht van de fanfare “De Burgerzonen” te Schoonbroek

CORSENDONCA

Corsendonca – Archief - Bidprentjes

Klassement Bidprentjes in grijze fichehouders

Bidprentjes worden **alfabetisch** geklasseerd op **familiennaam**

Aarts - Aerts - Aertsen - Aertsens - Baelemans - Bakeleers -
Balemans ....

Na beëindiging van het klassement op familiennaam wordt overgegaan tot **aanvullend alfabetisch klassement op eigennaam** zodat als uiteindelijk resultaat volgend klassement bekomen wordt :

Wim Aarts - An Aerts - Jan Aerts - Joannes Aerts - Jan Aertsen -
Jozef Baelemans - Jos Balemans

Voorbeelden van klassement op familiennaam :

Claes – Claesen – Claessen - Claessens
Dierckx - Dierickx – Dijkmans – Dijkmans - Dillemans – Dillen -
Dircks – Dirckx – Dirks - Dirkx Dyckmans - Dykgraaf - Dykmans
Sterckens – Sterkens - Sterckx

Voorbeelden van klassement op eigennaam

Alfons – An – Ann – Anne - Fons - Jan – Jeanne – Joanna – Joannes
- Johanna – Johannes – Jhon - John - Filidoor – Gaston – Philidoor

- Samenstellingen met de-De

de Ceulaer – De Ceulaer ....

CORSENDONCA

Letter V

Dit klassement gebeurt op familiennaam als volgt :

V- bv. Valgaeren tot en met Vueghs

Van : bv. Van Aert tot en met Van Zummeren

Ver : bv. Verachtert tot en met Verzeylen

Klasseren op basis van aaneengeschreven en met tussenruimten geschreven familienamen

Voormelde tussenruimten kunnen bestaan uit een lege ruimte of een koppelteken.

De familienamen geschreven met tussenruimten worden vooraan geklasseerd, vervolgens de familienamen geschreven met een koppelteken tussenin en uiteindelijk deze welke gedeeltelijk of volledig worden aaneengeschreven.

Vanhove – Van Hove

Vandelanotte - Van-de-lanotte – Vande lanotte – Van de lanotte

Baron de Fierlandt - Somers-de-Fierlandt – Somers de Fierlandt

Verheyen – Ver Heyen

Bidprentjes van Geestelijken - Koningen - Prinsen

Worden geklasseerd op hun familiennaam

zuster Odrada – Maria Van Beurden – klasseren op Van Beurden

Worden geklasseerd op eigennaam

Koning Albert II van België – Prinses Astrid van België

CORSENDONCA

Algemene opmerkingen

De dubbels van bidprentjes worden bewaard volgens voorgaand systeem in een aparte fichehouder.

De aangeleverde bidprentjes die Corsendonca mag behouden worden geklasseerd volgens het voormelde systemen.

De aangeleverde bidprentjes die Corsendonca niet mag behouden worden ook niet aangenomen. Alhoewel de bidprentjes in een computerbestand worden verwerkt moeten de eigenlijke bidprentjes ook wel ter beschikking staan van bezoekers en eigen medewerkers.

CORSENDONCANIEUWS

Reeds enige tijd maakt het verzamelen, klasseren en elektronisch archiveren van 'bidprentjes' deel uit van de activiteiten in onze 'thuisbasis' het Hofke van Chantraine in de Kerkstraat.

Dat dit archief heel wat nuttige informatie betreffende de geschiedenis van de inwoners van ons dorp bevat zal wel voor iedereen duidelijk zijn.

Tot op heden werden reeds meer dan 4000 van deze bidprentjes in ons archief ondergebracht.

Al wie zich geroepen voelt om aan de verdere uitwerking en vervollediging van dit archief mee te werken of wel wat meer wil te weten komen over zijn stamboom is hartelijk welkom op onze wekelijkse opendeurnamiddag op voormeld adres elke dinsdag van 13.30 u tot 16.00 u, uitgezonderd de vakantiemaanden juli en augustus.

Voor verdere info : Jean Van Reusel GSM 0494 046893

CORSENDONCA

Ommegang

Benaming voor twee typische uitingen van het Vlaamse volksleven: de kerkelijke processie en de burgerlijke praaloptocht, waarbij de profane ommegangen trouwens voort uit dezelfde kerkelijke traditie. Uit de plechtige processie, waarbij litanieën werden gezongen, ontwikkelde zich een vorm waarbij het leven van de patroonheilige en/of taferelen uit het Oude en het Nieuwe Testament zingend of reciterend werden uitgebeeld. Vanaf de 14^e eeuw (Brussel 1359, Lier 1377) ontwikkelde zich deze processies in vrijwel alle plaatsen van enige betekenis tot optochten met beelden.

Praalwagens en allegorische groepen, die door een lang seculariseringsproces een profaan karakter kregen en bij het volk zeer geliefd waren. De samenstelling van enkele, vaak groots opgezette, ommegangen, meestal opgebouwd rond een centraal thema, is bewaard gebleven, o.a. van die van Antwerpen in 1561, 1564, 1566 en die van Brussel in 1615 (schilderijen van Denijs van Alsloot. Bij de meeste van die ommegangen behoorden ommegangreuzen. Reuzenpoppen werden vanaf de 14^e eeuw vnl. in het zuiden van de Nederlanden omgedragen. Eerst verscheen de draak (Antwerpen 1394), vervolgens ook de reus (oudste vermelding te Aalst : vóór 1447), aanvankelijk meestal Goliath genoemd (Aalst, ca. 1450; Dendermonde, 1458; Lier, 1469; Douai, 1480; Venlo, 1492;) Later ook bv. Druoon Antigoon (Antwerpen), Mars (Dendermonde) of Hercules (Leuven), en het reuzengezin (Lier 1682). Naast de draak kwamen er ook andere reuzendieren, o.m. het Ros Beiaard, de kameel (van de Drie Koningen), de olifant, de walvis (van Jonas), de dolfijn, die vaak een symbolische betekenis kregen. In de 16^e eeuw en de 17^e eeuw was er vrijwel geen enkele stad van enige betekenis die niet haar eigen ommegangsreuzen had. In de 17^e eeuw begon echter het verval van de ommegangen. Wel

CORSENDONCA

zijn er enkele blijven bestaan en vooral na de Eerste Wereldoorlog werden ze opnieuw georganiseerd. Bekend zijn de Brusselse ommegang, de Mechelse ommegang (zie artikel Opsinjoorke) en de ommegang van het Ros Beiaard te Dendermonde. Navolgingen van de oude ommegangen zijn de optochten en stoeten, bedoeld als uitingen van lokale roem of evocaties van historische gebeurtenissen en als toeristische trekpleister. Voorbeelden hiervan zijn de Kattestoet te Ieper, de Bruegelstoet te Wingene (West-Vlaanderen), de stoet van de Gouden Boom te Brugge en de jaarlijkse thematische optocht van de Brabantse dag in Heeze (Noord-Brabant). Een eigentijdse vorm zijn de bloemenstoeten.

Opsinjoorke

Naam van een ledelop van de Mechelse Ommegang (gesticht in 1730 en om de 25 jaar gehouden), die bij optochten wordt rondgedragen op een laken dat aan elk van de vier hoeken wordt vastgehouden. Door het laken op te zwiepen wordt de pop omhoog geworpen en telkens weer in het laken opgevangen. Het opwerpen ervan dient om de voorgestelde persoon tot voorwerp van de achting te maken. De pop heette oorspronkelijk (17^e eeuw) Vuylen Bras. Opsinjoorke is het symbool van de Mechelse verachting voor de Antwerpenaars, die de spotnaam Sinjoren (van het Spaanse señor – heer) dragen wegens de grote terugdunk die hun wordt toegeschreven.

CORSENDONCA

Boekennieuws

De Heemkunde kring heeft onlangs in een antiquariaat een interessante aanwinst gedaan met de aankoop van een zestalig verklarend woordenboek (4 delen) van de AMBTS- en RECHTSTAAL

gebezigd in het voormalige **Hertogdom Brabant** - 1222- 1781 (1807)

Glossarium Iuris Brabantici

Samengesteld door Emile J.Th.A.M. van Emstede

Als u met oude teksten bezig bent en af en toe een verklaring voor een woord wil vinden, dan is dit een “standaardwerk” –

Om die reden een bezoek aan het Hofje waardig

Inhoud

Voorwoord	Blz. 01
Het stond in de Gazet	Blz. 05
Ten huize van ..... Jos Swaans	Blz. 07
Zondag 14 juni	Blz. 15
150 jaar Oud-Turnhout	Blz. 17
Mijn onderwijzer Louis Op De Beeck	Blz. 21
Werkgroep archief	Blz. 24
Parenteel van Henricus Van Mechelen	Blz. 25
De Steltlopers in de folklore en in het taalgebruik	Blz. 31
Kant	Blz. 39
Uit “De Brug” van september 1965	Blz. 46
Corsendonca – Archief - Bidprentjes	Blz. 50
Ommegang	Blz. 53
Boekennieuws	Blz. 55

CORSENDONCA

Corsendonca

Corsendonca is het ledentijdschrift van de Oud-Turnhoutse Heemkundekring "Corsendonca". Het verschijnt viermaal per jaar en is geregistreerd onder het nummer ISSN 0779-5785.

Losse nummers zijn verkrijgbaar voor de prijs van **3,50 Euro**.

Lidmaatschap

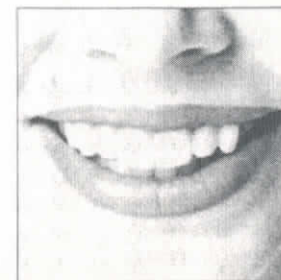
Het lidgeld bedraagt **9,50 euro** per jaar. Men kan steeds lid worden door storting van dit bedrag op rekening **646-6074380-60 t.n.v. Heemkundekring Corsendonca**. U ontvangt dan niet alleen het ledentijdschrift, maar u krijgt ook steeds een flinke korting bij een nieuwe publicatie.

Contact adressen

Wim van Hout, Polderstraat. 30	tel: 014/41.65.72 e-mail: wim@vanhout.net
Jan Sels, Draaiboorn 98	tel: 014/45.18.12 e-mail: sels.jan@skynet.be
Hugo Miguet, Sprinkhaanweg 4	tel: 014/45.10.88 e-mail: miguet.hugo@scarlet.be
Rudy Cornelis, Polderstraat. 57	tel: 014/42.65.85 e-mail: RCornelis@advalvas.be
Leo van Hooghten, P. Dielsstraat 23	tel: 014/45.22.56 e-mail: leovanhooghten@versateladsl.be
Roger Haeseldonckx, Werkendam 142	tel: 014/41.96.08 e-mail: roger.haeseldonckx@skynet.be
Roger Van Mierlo, Draaiboorn 4	tel: 0494 78 42 00 e-mail: Rvanmierlo@telenet.be

delta lloyd

BELEGGINGSADVIES

ONS DOEL, UW GLIMLACH

**KANTOOR OOSTHOVEN
POLDERSTRAAT 29
TEL. 014/41 16 35**

**KANTOOR RAVELS
KLEIN RAVELS 1
2380 RAVELS
TEL. 014/65 87 11**